

АНАЛІЗ РОЗПОДІЛУ ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ В І ПІВРІЧЧІ 2017 І 2018 РР.

АНАЛІЗ РОЗПОДІЛУ ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ В І ПІВРІЧЧІ 2017 І 2018 РР.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
АНАЛІЗ РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ В І ПІВРІЧЧІ 2017 І 2018 РР.....	8
ВИСНОВКИ.....	15

© **Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018**

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
01024, м. Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

У публікації проаналізовано дані про фінансування та використання місцевими бюджетами коштів освітньої субвенції в I півріччі 2017 і 2018 рр. Досліджено обсяги касових видатків та рівень освоєння коштів освітньої субвенції в розрізі областей. Особливу увагу приділено виявленню причин появи залишків освітньої субвенції при одночасному дефіциті коштів для виплати заробітної плати педагогічним працівникам у повному обсязі.

Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України створено в рамках проекту, що імплементується консорціумом партнерів, адмініструється Вестмінстерською фундацією за демократію (WFD) та фінансується програмою «Підтримка реформи управління державними фінансами» Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) за дорученням Федерального Міністерства економічної співпраці та розвитку Німеччини (BMZ) та Міністерства Великобританії з питань міжнародного розвитку (DfID).

Завданням Офісу полягає в посиленні ефективності та якості економічного та фінансового законодавства, яке розробляє й ухвалює Верховна Рада України, та підвищенні використання наявної в Україні фінансової інформації для здійснення ефективного нагляду за діяльністю Уряду.

Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук тексту необхідно отримати напряму від власників прав.

Підготувала: к. е. н. Катерина Мельник.

За загальною редакцією Віктора Мазярчука.

Думки, висловлені в матеріалах авторів, необов'язково відображають точку зору ОФЕА, його працівників або представників наглядової ради.

Автори не є співробітниками, не консультують, не володіють акціями та не отримують фінансування від жодної компанії чи організації, яка мала б користь від цього матеріалу, а також жодним чином з ними не пов'язані.

© **Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018**

ВСТУП

Обсяги, порядок та умови надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам регулюються Бюджетним кодексом України¹ (далі – БКУ), Законом України «Про освіту»², Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік»³, Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження формули освітньої субвенції між місцевими бюджетами»⁴, Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» та «Порядок та умови надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам»⁵.

Відповідно до ст. 103 БКУ освітня субвенція розподіляється між відповідними бюджетами на основі формули, яка розробляється Міністерством освіти і науки, та затверджується Кабінетом Міністрів України.

У 2018 році запроваджено нову формулу, в основу якої покладено розрахункову кількість ставок педагогічних працівників, визначену на підставі навчального навантаження, розрахункової наповнюваності класів та навчальних планів⁴.

Освітня субвенція спрямовується на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників:

- усіх типів закладів загальної середньої освіти;
- професійно-технічних навчальних закладів державної та

комунальної власності в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти;

- державних закладів вищої освіти, перелік яких визначено Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік», та комунальних закладів вищої освіти в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти, а саме на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників, які викладають предмети згідно з Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти.

Освітня субвенція спрямовується на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників навчальних закладів. У разі задоволення в повному обсязі потреби в поточних видатках та за умови відсутності простроченої бюджетної заборгованості субвенція може спрямовуватися на модернізацію та оновлення матеріально-технічної бази закладів загальної середньої освіти⁵.

1 Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 року №2456-VI із змінами та доповненнями. Отримано з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2 Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 року №2145-VIII із змінами та доповненнями. Отримано з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

3 Закон України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 07.12.2017 року №2246-VIII із змінами та доповненнями. Отримано з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>.

4 Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 року №1088 «Про затвердження формули освітньої субвенції між місцевими бюджетами». Отримано з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1088-2017-%D0%BF>.

5 Постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 року №6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» та «Порядок та умови надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам». Отримано з <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/6-2015-%D0%BF>.

АНАЛІЗ РОЗПОДІЛУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНЬОЇ СУБВЕНЦІЇ МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ В І ПІВРІЧЧІ 2017 І 2018 РР.

Інформація про використання місцевими бюджетами коштів освітньої субвенції в І півріччі 2017 і 2018 рр. загалом по країні представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Кошти освітньої субвенції в І півріччі 2017 і 2018 рр. (млрд грн)⁶

Показник	2017	2018	Відхилення 2017-2018	Відхилення (%)
Планові значення	31,2	36,8	5,6	18
Фактичні видатки	28,7	34,5	5,7	20
Рівень використання коштів, %	92	93,7	1,5	1,6

Плановий обсяг освітньої субвенції в І півріччі 2018 року порівняно з І півріччям 2017 року збільшився на 5,6 млрд грн (18%). Збільшення обсягів освітньої субвенції відбулося в усіх областях, окрім м. Києва, про що свідчить зменшення запланованого обсягу коштів на 0,2 млрд грн (10%). При цьому фактичне фінансування запланованих видатків з державного бюджету України за освітньою субвенцією в І півріччі 2017 і 2018 рр. здійснювалося практично в повному обсязі.

У розрізі областей у І півріччі 2017 і 2018 рр. спостерігалася нерівномірною динамікою витрачання коштів освітньої субвенції (рис. 1).

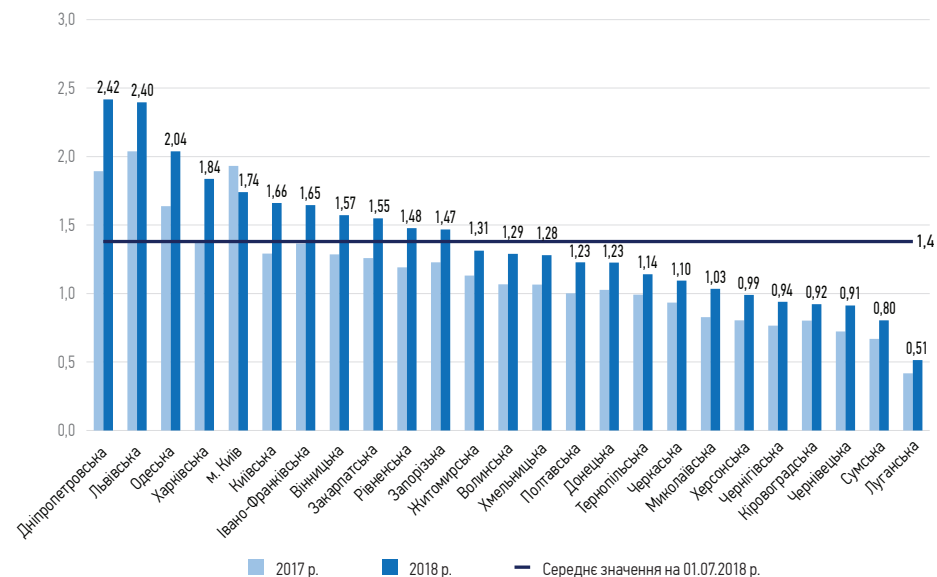

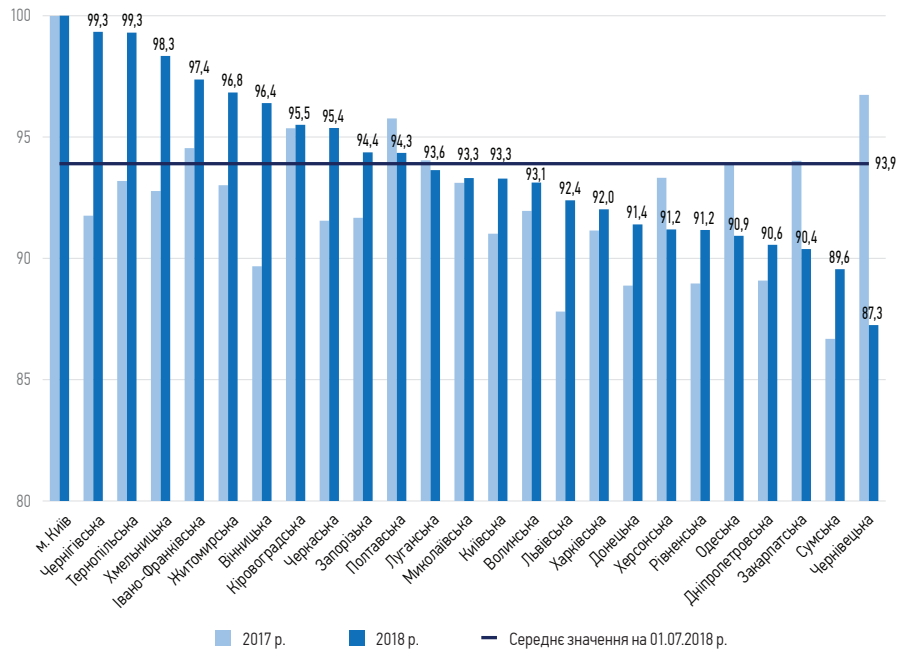
Рис. 1. Динаміка обсягу касових видатків за освітньою субвенцією в І півріччі 2017 і 2018 рр., млрд грн

Джерело: розрахунки автора за даними Державної казначейської служби України⁶

Як видно з рис. 1, зростання обсягів касових видатків у І півріччі 2018 року за освітньою субвенцією відбулося в усіх областях, окрім м. Києва, що було спричинено зменшенням фінансування з 1,9 млрд грн у 2017 році до 1,7 млрд грн у 2018 році.

Така ситуація склалася тому, що у 2018 році було використано нову формулу розподілу субвенції, яка є дискримінаційною по відношенню до столиці, оскільки вона не враховує низку коригуючих коефіцієнтів, зокрема обсяги муніципальної надбавки до заробітної плати, необхідність збільшення кількості педагогічних ставок у зв'язку з поділом класів на групи при вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти та коефіцієнт розміру підвищення посадових окладів за їх спеціалізацією.

⁶ Державна казначейська служба України. Отримано з <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23602>

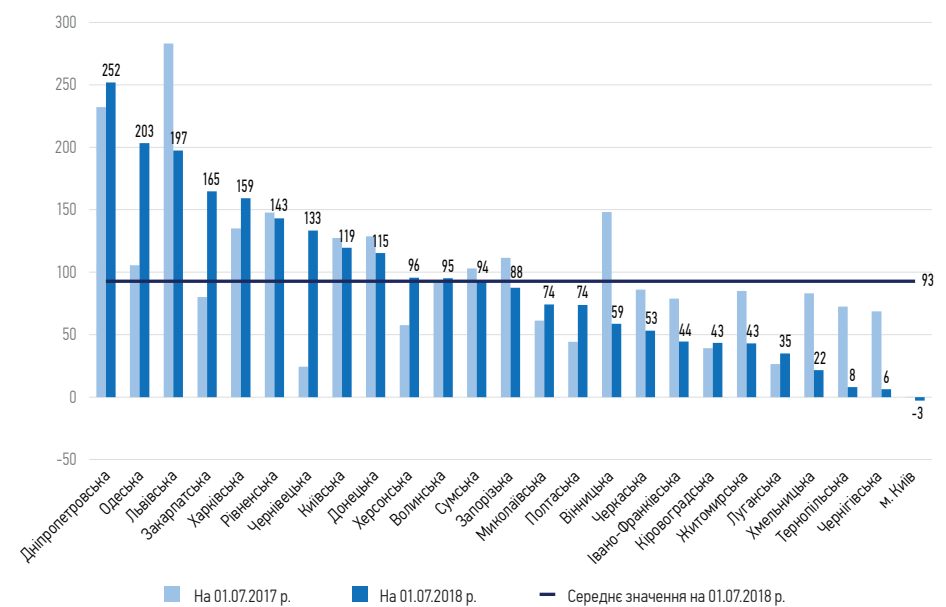

Рис. 2. Динаміка рівня освоєння коштів освітньої субвенції у I півріччі 2017 і 2018 рр., %

Джерело: розрахунки автора за даними Державної казначейської служби України⁷.

Слід відмітити, що порівняно з I півріччям 2017 року в I півріччі 2018 року рівень освоєння коштів субвенції підвищився до 94%. В усіх областях спостерігається неповне освоєння коштів, виділених за освітньою субвенцією, окрім м. Києва. У Закарпатській, Луганській, Одеській, Полтавській, Херсонській та Чернівецькій областях рівень освоєння коштів за цей період знизився.

Якщо досліджувати тенденцію зміни залишків освітньої субвенції в абсолютних показниках, то можна побачити таку динаміку (рис. 3).

Рис. 3. Динаміка обсягів невикори-станих залишків освітньої субвенції у 2017 і 2018 рр., млн грн

Джерело: розрахунки автора за даними Державної казначейської служби України⁷.

Як свідчать дані рис. 3, у середньому по країні обсяг залишків невикористаних коштів освітньої субвенції становив 92,7 млн грн. При цьому їх динаміка в розрізі областей у I півріччі 2017 і 2018 рр. була різною. Так, значний приріст невикористаних залишків спостерігався в 11 областях, серед них найбільший у таких:

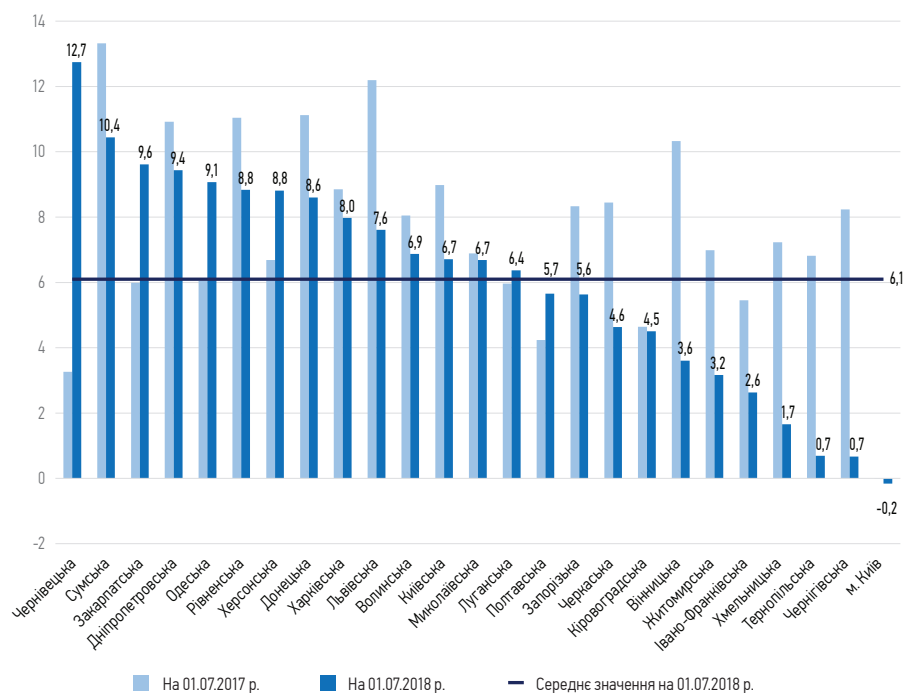
- Чернівецькій – 108,8 млн грн (446%);
- Одеській – 97,7 млн грн (92%);
- Закарпатській – 84,6 млн грн (106%);
- Херсонській – 38 млн грн (66%);
- Полтавській – 29,3 млн грн (66%).

У м. Київ станом на 01.07.2018 року, на відміну від інших областей, було перевитрачання коштів (від’ємне значення невикористаного залишку), зумовлене використанням залишків освітньої субвенції на 01.01.2018 року.

При дослідженні частки невикористаних залишків у загальному обсязі

⁷ Державна казначейська служба України. Отримано з <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23602>.

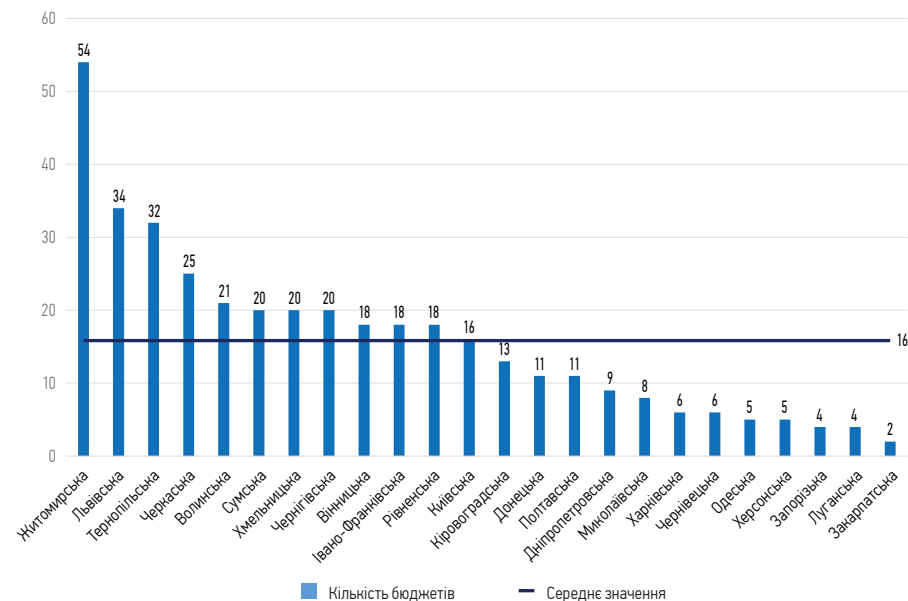
направлених асигнувань до місцевих бюджетів виявлено позитивну тенденцію до її скорочення за 2017–2018 рр. з 7,8 до 6,3%. Однак частка залишків освітньої субвенції значно перевищує законодавчо встановлену норму на рівні 1%. Водночас у багатьох областях спостерігається збільшення частки невикористаних коштів у загальному обсязі фінансових ресурсів, виділених державою (рис. 4).

Рис. 4. Динаміка частки невикористаних залишків освітньої субвенції у загальному обсязі направлених асигнувань у 2017–2018 рр., %

Джерело: розрахунки автора за даними Державної казначейської служби України⁸.

Незважаючи на збільшення обсягів фінансування за освітньою субвенцією у 2018 році порівняно з 2017 роком та невикористані залишки коштів, у значній кількості місцевих бюджетів у всіх областях України спостерігається брак коштів (рис. 5).

Рис. 5. Кількість місцевих бюджетів, яким бракує коштів освітньої субвенції у 2018 році, од.

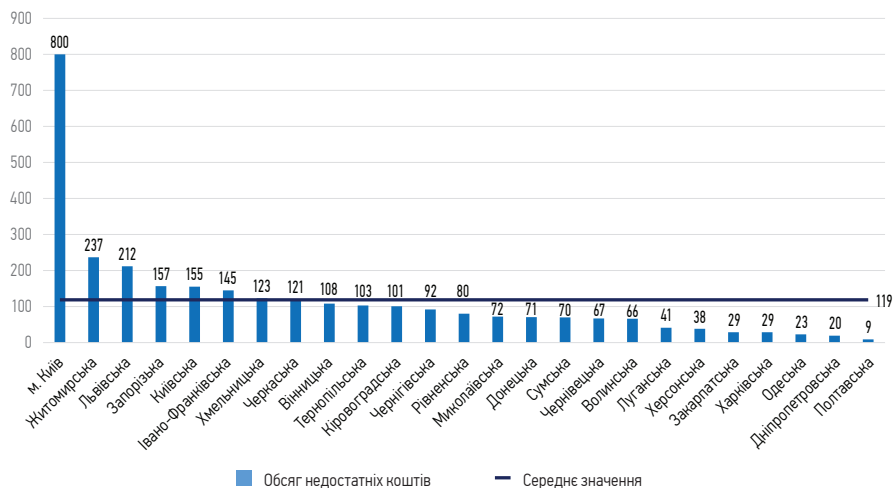
Джерело: розрахунки автора за даними ЦК Профспілки працівників освіти і науки України⁹.

Як свідчать дані рис. 5, у середньому кількість місцевих бюджетів в областях, яким бракує коштів освітньої субвенції, становить 16, проте в розрізі кожної області вона різна. Так, у Житомирській області таких бюджетів – 54, у Львівській і Тернопільській – 34 та 32 відповідно, а в Закарпатській – 2.

Щодо обсягу коштів, яких не вистачає місцевим бюджетам, то в середньому показник досягає 119 млн грн. При цьому в розрізі областей також спостерігаються значні коливання браку фінансування за освітньою субвенцією (рис. 6).

⁸ Державна казначейська служба України. Отримано з <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/category/23602>.

⁹ За статистичними даними ЦК Профспілки працівників освіти і науки України. Отримано з <https://pon.org.ua/novyny/6220-zvernennya-profsplki-do-ush-oblasnih-derzhavnih-admnstracy-ta-rad.html>.

Рис. 6. Обсяг коштів, яких не вистачає місцевим бюджетам за освітньою субвенцією у 2018 році, млн грн

Джерело: розрахунки автора за даними ЦК Профспілки працівників освіти і науки України⁹.

Найбільша нестача у фінансуванні за освітньою субвенцією в столиці (800 млн грн), Житомирській (237 млн грн) та Львівській (212 млн грн) областях. Лідерство м. Києва пояснюється тим, що, на відміну від інших областей, у 2017–2018 рр. було скорочено обсяги асигнувань, спрямованих за освітньою субвенцією. Достатньо високі показники двох інших областей зумовлені значною кількістю місцевих бюджетів, яким бракує фінансування.

З огляду на це ЦК Профспілки освіти і науки України 12.03.2018 року направив листи до всіх обласних рад та обласних державних адміністрацій із зазначенням необхідності вжити заходи для використання всіх коштів освітньої субвенції на виплату заробітної плати педагогічних працівників із нарахуваннями в повному обсязі.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз показав, що обсяги освітньої субвенції в I півріччі 2017 і 2018 рр. збільшилися для всіх областей, окрім м. Києва. Така ситуація склалася через неврахування у формулі розподілу освітньої субвенції, затвердженої КМУ на 2018 рік, особливостей оплати праці педагогічних працівників столиці.

Рівень освоєння коштів освітньої субвенції загалом по країні в I півріччі 2018 порівняно з I півріччям 2017 року зріс з 92 до 94%. Незважаючи на зменшення частки залишків освітньої субвенції з 7,8 до 6,3%, такий показник вищий за законодавчо встановлений на рівні 1%. Водночас у багатьох областях країни станом на 01.07.2018 року залишалися кошти освітньої субвенції, серед яких лідерами є Дніпропетровська (252 млн грн), Одеська (203,4 млн грн), Львівська (197,4 млн грн), Закарпатська (165 млн грн) та Харківська (159,2 млн грн) області.

Незважаючи на це, у значній кількості обласних бюджетів та бюджеті м. Києва існує дефіцит коштів на покриття видатків на оплату праці педагогічних працівників. Так, обсяги недоотримання коштів на оплату праці педагогічних працівників за освітньою субвенцією в 2018 році в м. Київ становлять 800 млн грн, Житомирській області – 237 млн грн, Львівській – 212 млн грн, Запорізькій – 157 млн грн, Київській – 155 млн грн. При цьому освоєння освітньої субвенції у цих областях коливається на рівні 92-97%.

вул. Лютеранська, 28а, офіс 1
01024, Київ, Україна
info@feao.org.ua
www.feao.org.ua
www.facebook.com/feao.vru/

© Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2018
Передрук цього матеріалу авторизований. Дозвіл на використання або передрук
тексту необхідно отримати напряму від власників прав.